
Citacions i referències bibliogràfiques i jurídiques

PID_00244297

Helena Fontboté Bonilla
Amadeu Pons Serra
Marta Ymbert Cerón

Temps mínim de dedicació recomanat: 3 hores

Índex

1. Citacions i referències bibliogràfiques.....	5
1.1. Sistemes de citació bibliogràfica	6
1.1.1. La incorporació d'idees o textos d'altres autors	6
1.1.2. L'elaboració de referències bibliogràfiques: esquemes ...	10
1.1.3. L'elaboració de referències bibliogràfiques: dubtes freqüents	14
1.2. La confecció de bibliografies	15
1.3. Recursos de gestió bibliogràfica	17
1.3.1. Generadors de referències bibliogràfiques	17
1.3.2. Programes de gestió de bibliografia	17
2. La citació de fonts jurídiques.....	19
2.1. Legislació	20
2.1.1. Com citar en una bibliografia	20
2.1.2. Com citar dins d'un text	24
2.2. Jurisprudència	25
2.2.1. Com citar en una bibliografia	25
2.2.2. Com citar dins d'un text	29
2.3. Annex I. Sigles de codis i lleis bàsiques	30
2.4. Annex II. Sigles de publicacions oficials	31
2.5. Annex III. Sigles de jurisprudència	32
2.5.1. Català	32
2.5.2. Castellà	33

1. Citacions i referències bibliogràfiques

Amadeu Pons Serra

En aquest apartat aprendrem quatre idees bàsiques: la necessitat de citar les idees que aprofitem d'altres autors en els nostres treballs; la tècnica correcta d'inclusió de fragments de text d'altres autors en els nostres treballs; la manera d'elaborar les referències bibliogràfiques i les bibliografies, i l'existència i funcionament de programaris pensats per a ajudar-nos a gestionar la bibliografia.

En primer lloc, convé tenir clar el significat d'una sèrie de conceptes que farem servir en aquest apartat. En català, és incorrecte l'ús de la paraula «cita» per a referir-se a qüestions documentals; el mot correcte és «citació», que, segons el diccionari de l'Institut d'Estudis Catalans, pot voler dir dues coses. Per un cantó, «Text d'un autor que s'addueix en suport d'una opinió, d'una regla, etc.» Per exemple: «Fer citacions de la Bíblia; cal comprovar aquesta citació». L'altra accepció de la paraula és «Conjunt de dades precises amb què es remet a un document o a una de les seves parts». En aquest segon significat, és sinònim de «referència bibliogràfica».

Diccionari

El diccionari és una obra de consulta clau per a conèixer el significat precís de les paraules i la seva ortografia correcta. En català, el diccionari normatiu és el de l'Institut d'Estudis Catalans, disponible en línia a: <http://dlc.iec.cat/>.

Les referències bibliogràfiques poden identificar qualsevol tipus de document: tant impresos com en línia; amb el contingut essencialment textual o bé audiovisuals; publicats en forma de llibres, revistes, capítols, articles, etc. A l'apartat 1.1 veurem quines dades calen per a realitzar una referència bibliogràfica i de quina manera les hem de redactar. Un concepte diferent és el de «bibliografia», que és una relació de referències bibliogràfiques. A l'apartat 1.2 veurem quina és la seva funció i com s'han d'elaborar.

Abans de continuar, convé que siguem conscients de la necessitat de citar adequadament les idees o paraules d'altres persones, per no incórrer en plagi. Quan elaborem un treball de recerca o de divulgació, és evident que no partim de zero. Quan comencem un treball, ens documentem: trobem dades i aprenem conceptes d'altres autors que han escrit sobre aquella matèria anteriorment. I és lògic i necessari que aprofitem aquest coneixement ja existent. Ara bé, és obligatori (per raons legals i d'altres) que esmentem de qui són les idees o els textos que fem servir pel nostre treball. A l'apartat 1.1 aprendrem a fer-ho.

També en els documents de caire administratiu, tot sovint cal reproduir fragments d'altres documents (d'una disposició legal, de les bases d'una convocatòria, una petició concreta d'un ciutadà, etc.). Encara que en aquest cas no hi ha una finalitat de recerca o divulgació científica, igualment hem de tenir molta cura a reproduir i a esmentar la font dels textos que adduïm.

1.1. Sistemes de citació bibliogràfica

En aquest apartat tractarem dos aspectes: com incorporar les idees d'altres persones en els nostres treballs o documents, i com redactar les referències bibliogràfiques.

1.1.1. La incorporació d'idees o textos d'altres autors

Com hem avançat al principi de l'apartat, és obligatori fer esment de les fonts que fem servir en qualsevol document que nosaltres escrivim, ja sigui de recerca o de caràcter administratiu. El motiu d'aquesta obligatorietat és triple. D'una banda, si no ho féssim, estem donant a entendre que aquelles idees o aquelles frases són nostres, quan en realitat no ho són. La Llei de propietat intel·lectual protegeix els drets dels creadors envers les seves obres, i un dels drets inalienables és el del reconeixement de l'autoria. Encara que cometéssim aquesta mala pràctica de manera inconscient o involuntària, estaríem incorrent en el delictes de plagi. Segons el diccionari, «**plagi**» vol dir «part d'una obra d'altri inserida en la pròpia sense indicació de la font». El codi penal preveu penes de presó i multa quan el plagi es fa amb ànim de lucre i en perjudici d'una tercera persona.

Una segona raó per a citar sempre les fonts que utilitzem en els nostres treballs és la de reconèixer els autors que ens han precedit i que ens han aportat alguna quantitat de coneixement. Més enllà de l'exigència legal, hi ha el deure moral de l'agraïment de qui som deutors intel·lectuals. Per últim, una tercera raó per a citar les fonts que utilitzem és permetre que els nostres lectors puguin comprovar les dades o ampliar pel seu compte el coneixement en les fonts originals.

La incorporació d'idees o textos aliens en el nostre treball es pot fer de tres maneres pràctiques. Una primera modalitat es dona quan no reproduïm literalment cap text, sinó que les idees d'un altre autor les escrivim amb les nostres paraules, és a dir, parafrasegem. Com sabem, una parafrasi és, segons el diccionari, una «Construcció que conté la mateixa informació que una altra, però amb una estructura sintàctica diferent». En aquest cas, encara que no hi hagi cap frase idèntica a un treball anterior, estem igualment obligats a esmentar l'autor i l'obra que ens ha servit d'inspiració.

Una segona modalitat és la reproducció literal d'un fragment de text. En aquest cas, cal que seguim rigorosament dues pràctiques concretes. Primer de tot, el text a reproduir ha d'estar perfectament delimitat. És a dir, visualment ha de quedar molt clar on comença i on acaba. En segon lloc, la transcripció del text ha de ser literal, és a dir, sense modificar cap paraula del text.

La manifestació pràctica d'aquesta segona modalitat pot prendre dues formes diferents, en funció de l'extensió del text a transcriure. Si es tracta d'un text breu (molts autors donen la xifra de 40 paraules com a màxim), s'incorpora en

el nostre text, amb el mateix tipus de lletra i sagnat, però marcant el principi i el final de la frase de l'altre autor entre cometes. En canvi, si és un text més llarg, cal reproduir-lo en un paràgraf independent que, tipogràficament, ha d'estar marcat amb un sagnat més gran i amb un cos de lletra més petit del cos normal del treball. Immediatament després del text citat (sigui en la modalitat que sigui) cal indicar la font d'on prové.

L'exemple següent és extret d'un article de Joan Ridaó Martín, «La transparència i el dret d'accés a la informació pública en la llei catalana 19/2014», publicat a la revista *InDret*, 2015, núm. 4:

Precisament, la invocació de títols competencials explícits ha constituït una constant entre les distintes legislacions autonòmiques. Així, la també pionera Llei Foral 11/2012, de 21 de juny, de la Transparència y el Buen Gobierno menciona, ja en el seu proemi, el fet que

1 → «Navarra tiene competencia exclusiva, en virtud de su régimen foral, sobre las normas de procedimiento administrativo que se deriven de las especialidades del derecho sustantivo o de la organización propios de Navarra, así como sobre el régimen jurídico de la Diputación Foral, de su Administración y los entes públicos dependientes, garantizando el tratamiento igual de los administrados ante las administraciones públicas, conforme dispone los letras c) y e) del artículo 49.1 de la LORAFNA.»

També la Llei canària 12/2014, de 26 de diciembre, de transparencia y de acceso a la información pública al·ludeix expressament a l'article 30.1 de l'Estatut d'Autonomia de Canàries (EACa), que atribueix a aquesta comunitat insular la competència exclusiva en matèria d'«organización, régimen y funcionamiento de sus instituciones de autogobierno»; a l'article 32.6 i 14 relatiu al «desarrollo legislativo y la ejecución en materia de régimen jurídico de la Administración pública de la Comunidad Autónoma de Canarias y los entes públicos dependientes, y en materia de normas de procedimiento administrativo, respectivamente»; i l'article 5 EACa, que situa entre els principis rectors, «la promoción de las condiciones necesarias para el libre ejercicio de los derechos y libertades de los ciudadanos y la igualdad de los individuos y de los grupos en que se integran.» De forma

2 →

3 →

Observem el paràgraf número 1, una cita literal de certa extensió. Fixeu-vos en el sagnat més gran i en el cos de lletra més petit. Aquestes dues marques serien suficients per a delimitar el text copiat (en aquest cas s'hi han afegit cometes). Les marques 2 i 3 senyalen citacions literals d'altres treballs. Com que són frases breus, s'incorporen en el redactat de l'autor, però marcant-les entre cometes.

Per a indicar la font de provenença del text citat hi ha dues modalitats principals. El **sistema continental** o de notes a peu de pàgina, que consisteix a incloure, immediatament després de la frase o fragment transcrits o de la idea que es vol documentar, un superíndex que remet a una nota situada al peu de la pàgina, on fem constar la referència bibliogràfica de la font utilitzada. Si la mateixa font s'ha de citar posteriorment, no cal repetir la referència; podem substituir-la per una d'aquestes paraules llatines (que cal escriure en cursiva): *ibidem* o *ibid.* (que vol dir «el mateix») si la font que volem citar és la mateixa de la nota anterior; *op. cit.* (abreviatura de *opus citatum*, que significa «obra citada») quan la font ha estat citada anteriorment.

En l'exemple que segueix podem veure quin aspecte té el sistema continental.

a expressió palesa d'aital relació. En aquest sentit, arran de l'aprovació de la Constitució, s'encetà el debat sobre el model universitari a desplegar a Catalunya, el qual alguns autors van esquematitzar en quatre opcions possibles: una universitat catalana única, una universitat centralista única, dues universitats (catalana i castellana) i una universitat mixta.¹⁹ La discussió de l'Estatut d'Autonomia de Catalunya a les Corts durant l'estiu de 1932 va conduir a una situació de màxima confrontació pel que feia a l'educació i la cultura a Catalunya i, tal com assenyala A. Balcells, «en las Cortes predominó el sentimiento de que la catalanización de la Universidad de Barcelona equivalía a su desespañolización y consideraban que la cultura castellana era la única y verdadera cultura española sin admitir la expresión de una ciencia universitaria y universal en lengua catalana».²⁰ Dóna bo de reportar les paraules del dirigent conservador José María Gil-Robles, que ho entomava amb molt de despit i esbombava la seva recança contra l'autonomia universitària en aquests termes:

[...] no es para nadie un secreto que esa Universidad bilingüe que hoy se va a conceder a Cataluña, o que la Universidad autónoma que, en otra hipótesis, pudiera constituirse, no serán más que un instrumento de catalanización, mejor podríamos decir de desespañolización, que acabaría con todo germen de cultura española dentro del ámbito a que alcanzara la actividad de la Universidad catalana.²¹

- 19. J. ESTELRICH (1935), «El problema cultural de Catalunya», a *Conferències sobre la Universitat de Barcelona...*, p. 83 i s.
- 20. A. BALCELLS (2011), *Catalunya ante España. Los diálogos entre intelectuales catalanes y castellanos, 1888-1984*, Lleida, Milenio, p. 89. El mateix J. M. Gil-Robles establí a les Corts l'equivalència entre catalanització i despanyolització de la Universitat.
- 21. *Diario de Sesiones de las Cortes Constituyentes de la República Española* (2 d'agost de 1932).

Aquest fragment és d'un article d'Agustí G. Larios: «L'oposició a l'autonomia de la Universitat de Barcelona (1933-1934)», *Butlletí de la Societat Catalana d'Estudis Històrics*, 2015, núm. 26. Fixem-nos que la nota 19 identifica una font de la qual s'ha aprofitat una idea, però no hi ha cap fragment citat literalment. La nota 20 va després d'una citació literal, delimitada entre cometes, i la nota 21, col·locada al final del paràgraf, indica la font d'aquest text.

En el **sistema anglosaxó**, Harvard o «d'autor-data», immediatament després de la frase o fragment transcrits o de la idea que vulguem documentar, incloem entre parèntesis el cognom de l'autor citat, l'any de publicació de la seva obra i, si s'escau, les pàgines on figura el text.

En síntesi, i salvant les diferències entre Barcelona i Milà, s'evidencia que en ambdós contextos la gestió desenvolupada en matèria de joventut tendeix a la dicotomització de serveis i a la segregació entre joves en el marc de l'oci i del temps lliure. Aquests processos s'afegeixen als processos ja evidenciats de segregació escolar, condicions que intensifiquen la situació de vulnerabilitat dels joves, especialment d'aquells *non bravi* i visibles. La segregació i la intensificació de les desigualtats han estat identificades com un dels elements detonadors de les revoltes juvenils que tingueren lloc a les *banlieues* parisenques el novembre del 2005 (Lagrange i Oberti, 2006, p. 236).

En aquest exemple, un fragment de l'article d'Ana Belén Cano Hila «Reescalament de les polítiques de joventut a Barcelona i Milà: oportunitat o risc?», *Revista catalana de sociologia*, des. 2015, núm. 30, veiem l'aplicació del sistema anglosaxó per a indicar l'origen d'una idea que l'autora aprofita, tot i que no copia literalment.

Pel que fa al conjunt de polítiques socials que hem convingut en anomenar Estat del Benestar, els pronòstics d'alguns analistes no són gaire esperançadors. Se'ns diu: "L'Estat del benestar tal i com el coneixem (és a dir, la capacitat que tenien els governs nacionals de compensar les desigualtats que suscitava la competència oberta en el mercat) serà difícil de mantenir en la seva dimensió actual" (Subirats & Vallespín, 2015, pág. 42).

El fragment reproduït aquí sobre correspon a l'article de Xavier Pelegrí Viaña, «Repensant la política de serveis socials per a un canvi d'època», *Pedagogia i treball social*, 2015, vol.

4, núm. 1. Hi veiem la citació del tipus Harvard a una frase copiada literalment entre cometes.

la capacitat d'interpretar i de justificar i la capacitat d'argumentar. En totes es constata la importància del llenguatge en la construcció del coneixement, de manera que no es pot dissociar l'ensenyament dels continguts de l'ensenyament de les capacitats cognitivolingüístiques.

Si acceptem que el coneixement es construeix a través del llenguatge, cal puntualitzar que el llenguatge es concreta en diferents discursos, depenent de la intencionalitat de la comunicació. El professor potenciarà el tipus de discurs més adequat a la seva manera de mirar, d'entendre i d'interpretar la societat. D'altra banda, els alumnes també reconstruiran el seu coneixement a través d'un discurs determinat que implicarà desenvolupar certes habilitats cognitivolingüístiques, el qual afavorirà una manera de concebre el coneixement i de veure i d'interpretar el món i la realitat. (Benejam, 2002)

D'entre les capacitats cognitivolingüístiques, l'argumentació adquireix una rellevància especial en el context actual, caracteritzat per la complexitat i la relativitat del pensament i del coneixement. D'aquí, la urgència d'aprofundir sobre quins condicionants, materials i instruments i quines estratègies didàctiques faciliten construir el pensament crític a través de l'argumentació. Atès que la construcció del coneixement és una interpretació personal, cal posar-ne a prova la validesa, compartint i contrastant les pròpies interpretacions amb les dels altres (companyes, professors i experts). Així

En aquest cas veiem com s'aplica el sistema de citació anglosaxó a un paràgraf. La imatge és extreta de l'article de Roser Canals i Cabau, «L'argumentació en la construcció del pensament social crític», *Revista catalana de pedagogia*, 2015, vol. 9.

Tant si fem servir el sistema continental com l'anglosaxó, al final del nostre treball hem d'incloure la bibliografia completa de les fonts citades.

Observacions

La transcripció de textos d'altres autors sense el seu permís està limitada a un fragment. Així ho determina la legislació sobre propietat intel·lectual, que no aclareix quina és l'extensió màxima del fragment que es pot reproduir.

A l'obligació de citar totes les fonts que fem servir hi podem fer unes excepcions: no cal citar la font concreta d'una informació que sigui de coneixement general, com per exemple l'any del descobriment d'Amèrica o que Lima és la capital del Perú.

Hem dit que quan transcrivim el text d'un altre autor hem de ser extremadament rigorosos a no modificar cap paraula de l'original; però és lícit elidir algunes paraules, si així ho creiem convenient. Aquesta supressió s'ha de senyalar posant tres punts suspensius entre claudàtors: «[...]». Així mateix, si en el fragment citat hi ha alguna paraula que pot semblar mal escrita o equivocada, podem afegir a continuació, entre claudàtors, la preposició llatina *sic*, que vol dir «així, d'aquesta manera», per a indicar que l'error ja era a l'original: «Va debutar al Gran Teatre del Liceo [sic] el 1981».

¿Es poden traduir a la nostra llengua els textos reproduïts que són escrits en altres idiomes? No hi ha una resposta única a aquesta pregunta. El sentit comú ens diu que hem de prendre la decisió en funció dels nostres futurs lectors. Si creiem que seran capaços d'entendre el text original, és millor deixar-lo íntegre. I si traduïm, hem d'indicar-ho. De vegades es troba una solució que pot ser útil: es copia literalment el text original i s'acompanya de la traducció.

Quan el text a incorporar és relativament breu, hem dit que cal delimitar-lo amb l'ús de cometes. Potser anirà bé saber que hi ha dos tipus de cometes. Les més habituals, que consten en els teclats dels ordinadors ("..."), s'anomenen altes o anglosaxones. Les altres («...») són les cometes baixes o llatines, i s'utilitzen més aviat en textos editats de manera professional. No hi ha cap diferència de significat entre unes cometes i les altres; però en un mateix treball o document cal fer servir un únic tipus. Ara bé, si dins d'una frase entre cometes cal tornar a escriure unes cometes, es poden fer servir les de l'altre tipus.

Per a inserir les notes al peu de les pàgines, els processadors de textos disposen de funcions automatitzades, que cal fer servir.

Vegeu també

Els aspectes pràctics de l'elaboració de les bibliografies els tractem més avall, a l'apartat 1.2.

1.1.2. L'elaboració de referències bibliogràfiques: esquemes

Com hem dit anteriorment, una referència bibliogràfica és un conjunt de dades que identifiquen una obra o una part d'una obra. Recordem que qualsevol tipus de document, en qualsevol format i en qualsevol suport, pot ser referenciat. L'objectiu d'una referència bibliogràfica, doncs, és clar: permetre la identificació i localització d'un document.

Des de fa segles existeixen pautes diverses per a elaborar referències bibliogràfiques. Tot i que la finalitat és sempre la mateixa, la concreció entre unes i altres varia en els detalls; per exemple, en la manera d'escriure els noms i els cognoms dels autors, l'obligatorietat o no d'incloure determinades dades, etc. Existeix una norma internacional ISO que estableix unes directrius concretes, si bé incompletes: *ISO 690:2010, guidelines for bibliographic references and citations to information resources*. Concretament, aquesta norma detalla els tipus de documents a citar, els elements obligatoris i optatius que han de formar part de tota referència i l'ordre en el qual s'han de col·locar aquests elements. Però no estableix els signes de puntuació que han de separar els elements ni la tipografia amb què s'han d'escriure els elements (cursives, majúscules...). Tanmateix, prescriu que en un mateix treball cal que hi hagi una coherència en l'ús d'aquests elements.

En conseqüència, la norma ISO 690 no és aplicable directament, ja que permet moltes solucions vàlides, diferents entre si, en la construcció de les referències. Així doncs, hem de seguir algun dels centenars d'estils concrets que existeixen i que concreten la norma d'ISO. Moltes universitats, entitats de recerca, editorials, revistes científiques i autors particulars han promulgat pautes, amb un grau de detall més o menys important de desenvolupament. Algunes d'aquestes pautes han assolit un grau de popularitat gran en determinades disciplines científiques. Per exemple, en el camp de les ciències de la salut, les «normes de Vancouver» són seguides per la majoria d'investigadors. Les normes de la MLA (Modern Language Association) o de l'APA (American Psychological Association) són força utilitzades entre les humanitats i les ciències socials, per a citar-ne algunes de les més divulgades.

A l'hora de triar un estil concret per a elaborar les referències d'un treball hem de seguir les instruccions que ens donin els professors (si es tracta d'un treball acadèmic), l'editorial (si estem escrivint un article de revista o un llibre) o, en general, les pautes de la nostra institució, si és que en té de pròpies.

Tant la UB com la UOC proposen sistemes propis per a elaborar referències bibliogràfiques. El Servei Lingüístic de la UOC ha elaborat un manual d'estil amb un seguit de criteris lingüístics. Aquest manual conté un apartat amb convencions diverses, algunes de les quals estan dedicades a la redacció de les referències bibliogràfiques. Es troba en aquest URL: <https://www.uoc.edu/portal/ca/servei-linguistic/convencions/referencies-bibliografiques/criteris/index.html>. En el cas de la UB, aquesta informació

ISO 690

La norma ISO 690, publicada originalment en anglès el 2010, va ser publicada en espanyol per Aenor el 2013: *UNE-ISO 690:2013, directrices para la redacción de referencias bibliográficas y de citas de recursos de información*.

Vegeu també

Pel que fa a les referències de les fonts jurídiques, vegeu l'apartat 2.4, més avall.

es troba dins del manual *CUB: criteris UB*, un llibre disponible en línia a partir d'aquesta adreça: <http://www.ub.edu/cub/>. L'obra conté «criteris lingüístics, bibliogràfics, d'estil i convencions que ajudin la comunitat universitària a redactar adequadament i afavoreixin una comunicació institucional de qualitat».

En cadascuna d'aquestes pàgines, tant de la UOC com de la UB, hi ha explicacions i aclariments per als dubtes més freqüents que solen aparèixer en la redacció de referències bibliogràfiques. Us recomanem que les llegiu, tot i que més avall en donem unes quantes. Si comparem els models de les dues universitats, advertirem que no coincideixen. A l'hora de triar un model per a l'elaboració d'un treball acadèmic, és important seguir les indicacions del professorat, tal com hem dit més amunt.

En qualsevol treball que nosaltres redactem, és imprescindible ser coherents en els criteris adoptats per a la composició de les referències bibliogràfiques.

Tot seguit fem un resum de les instruccions per a l'elaboració de les referències bibliogràfiques segons l'estil proposat per la UB.

1) Llibres o monografies impresos

COGNOMS (en versaleta), **Nom de l'autor**. *Títol de la publicació* (en cursiva). **Responsabilitat secundària** (traductor, coordinador...). **Núm. d'edició**. **Lloc de publicació: editorial, data de publicació (any), paginació. (Col·lecció; núm.). [Notes]. ISBN.**

Exemples:

- CRUZ MUNDET, José Ramón; Díez CARRERA, Carmen. *Los costes de la preservación digital permanente*. Gijón: Trea, 2016, 198 p. (Biblioteconomía y administración cultural; 287). ISBN: 978-84-9704-905-4.

Fixem-nos que separem els dos autors amb un punt i coma. Si un element previst no apareix en el document (com un responsable secundari o el número d'edició) l'ignorem i passem al següent.

- *Cooperación en la formación entre instituciones*. Coord., Francisco Javier Velázquez López y Luis Herrera Díaz-Aguado. Madrid: Instituto Nacional de Administración Pública, 2015, 315 p. (Monografías). ISBN: 978-84-7351-505-4.

En aquest cas, en no constar un autor, comencem pel títol. No és correcte en cap cas començar la referència amb «Anònim» o «Autors diversos».

- UNIVERSIDAD DE LEÓN. *Estatuto de la Universidad de León*. León: Universidad de León, Secretariado de Publicaciones y Medios Audiovisuales, 2003, 188 p. ISBN: 84-9773-093-3.

Quan al document no figura cap autor personal i la responsabilitat del contingut pertany a una entitat, aquesta entitat es pot posar en el lloc de l'autor.

- GÓMEZ-DÍAZ, Raquel et al. *Leyendo entre pantallas*. Gijón: Trea, 2016, 255 p. (Biblioteconomía y administración cultural; 293). ISBN: 978-84-9704-945-0.

Versaleta

El tipus de lletra anomenat «versaleta» té la forma de la majúscula, però la mida de la minúscula. Per a produir-lo, cal cercar les opcions dels tipus de lletra del programa de tractament de textos que fem servir.

Quan al document hi consten més de tres autors, només es posa el primer que aparegui i l'abreviatura «*et al.*», que prové del llatí «*et alii*» (i els altres).

- ROMERO RAMÍREZ, Martha E. (coord.). *Conservación de documentos analógicos y digitales*. Donostia-San Sebastián: Nerea, 2015, 255 p. (Arte y restauración; 17). ISBN: 978-84-16254-07-1.

Quan un document és elaborat per diversos autors i a la portada hi figura una persona amb funcions de direcció, coordinació, etc., aquesta persona pot ocupar el lloc de l'autor (seguida de la seva funció, entre parèntesis).

- *Programa dirigido a mejorar la participación social y laboral de mujeres inmigrantes, gitanas, mayores de 45 años: marco teórico*. [Madrid]: Instituto de la Mujer y para la Igualdad de Oportunidades, 2015, 67 p.

En aquesta obra anònima (per això la referència comença pel títol) observem com els subtítols s'escriuen després de dos punts (i començant amb minúscula). La ciutat de publicació no consta en el document, per això l'escrivim entre claudàtors. El document no té ISBN.

2) Publicacions periòdiques impreses

Títol de la publicació (en cursiva). **Responsabilitat principal**. **Lloc de publicació**, any- . [Notes]. ISSN.

Exemple:

- *Revista de información laboral*. Valladolid, 2011- . [Mensual]. ISSN: 0214-6045.

Aquest esquema s'aplica a les revistes senceres, no als articles en particular.

3) Parts de llibres o contribucions a monografies impreses (capítols)

COGNOMS (en versaleta), **Nom de l'autor**. «**Títol de la publicació**» (de la part o capítol). **A:** **COGNOMS**, **Nom**. ***Títol de la publicació*** (de l'obra general, en cursiva). **Responsabilitat secundària**. **Núm. d'edició**. **Lloc de publicació: editorial, data de publicació, paginació** (la del capítol). **(Col·lecció; núm)**. [Notes]. ISBN.

Exemples:

- MONTAGUT, Xavier. «Para controlar nuestra alimentación, otro comercio es necesario». A: MONTAGUT, Xavier; VIVAS, Esther. *Del campo al plato: los circuitos de producción y distribución de alimentos*. Barcelona: Icaria, 2009, p. 131-175. (Antrazyt; 301). ISBN: 978-84-9888-038-0.

Comencem amb les dades del capítol; després la preposició «A:» i després les dades de l'obra general. Les pàgines que indiquem són les que ocupen el capítol que estem citant.

- FONT I LLOVET, Tomàs; MIR PUIGPELAT, Oriol. «Ruido y derechos fundamentales?». A: *Derechos fundamentales y otros estudios en homenaje al profesor Dr. Lorenzo Martín-Retortillo*. Zaragoza: Gobierno de Aragón, 2008, vol. 2, p. 2035-2049. ISBN: 978-84-92606-03-0.

Pot ser que una obra col·lectiva aparegui sense un responsable principal: llavors començarem pel títol.

4) Articles de publicacions periòdiques impreses

COGNOMS (en versaleta), **Nom**. «**Títol de l'article**». ***Títol de la publicació*** (en cursiva), **data**, **volum**, **núm.**, p. [Notes].

Exemples:

- HUVILA, Isto et al. «What is librarian 2.0: new competencies or interactive relations?: a library professional view point». *Journal of librarian ship and information science*, Sept. 2013, vol. 45, n. 3, p. 198–205.

Recordem que quan hi ha més de tres autors, se cita únicament el primer i «*et al.*». Recordem també que no es pot traduir cap paraula de les que prenem del document per a construir la referència (títols, dates...).

- AREILZA CARVAJAL, José M. de. «El principio de subsidiariedad en la construcción de la Unión Europea». *Revista española de derecho constitucional*, sept.-dic. 1995, año 15, n. 45, p. 53-93.

Si el cognom d'un autor comença amb una preposició o contracció («de», «del», etc.), comencem la referència amb la paraula següent.

- MEDRANO I MOLINA, Josep Manel. «Vies legals per a la gestió de conflictes de propietat intel·lectual en l'entorn tecnològic». *Item*, 2015, núm. 59, p. 131-145. [Disponible també en línia a: www.raco.cat/index.php/Item/article/viewFile/306534/396514].

Les notes poden contenir qualsevol informació no prevista en l'esquema d'elements i que considerem d'interès incloure.

En el cas dels articles de diaris l'esquema és el següent:

COGNOMS, Nom. «Títol de l'article». *Títol de la publicació*, dia-mes-any, p.

Exemples:

- MONZÓ, Quim. «Em trec el barret». *La Vanguardia*, 20-5-2016, p. 22.
- SANZ, Gabriel; ALMIRÓN, Víctor R. «El PSOE vira a la izquierda para competir con Podemos». *ABC*, 4-5-2016, p. 16.

5) Recursos electrònics

COGNOMS (en versaleta), **Nom**. *Títol* [tipus de suport]. Responsabilitat secundària. Edició o versió. Lloc de publicació: editorial, data de publicació, data d'actualització/revisió. Descripció física. (Col·lecció; núm.). [Notes]. <Disponibilitat i accés> [Data de consulta]. Número normalitzat.

Qualsevol document disponible a Internet és un recurs electrònic (pàgines web, pdf, vídeos...). També ho són altres documents no impresos (DVD, CD-ROM...). Com a «tipus de suport» posarem «en línia» quan es tracti d'un document disponible a Internet. L'element «disponibilitat i accés» es fa servir quan citem documents en línia i consisteix en l'URL on es troba. La «data de consulta» és el dia en què redactem la referència. Si algun dels elements previstos no consta al document, passem al següent.

Vegem uns exemples variats.

Exemples:

- FORCADELL ESTELLER, F. Xavier. *L'organització territorial i el règim jurídic dels governs locals catalans: alguns elements per a un ple desenvolupament institucional en clau local* [en línia]. Dir., Judith Gifreu Font. Bellaterra: Universitat Autònoma de Barcelona, 2015. 490 p. [Tesi doctoral]. <<http://www.tdx.cat/handle/10803/298305>> [Consulta: 28 maig 2016]. ISBN: 978-84-4905-399-3.

Les tesis doctorals són documents que presenten la majoria d'elements previstos per l'esquema de la referència bibliogràfica. En el cas dels recursos electrònics, si manca algun dels elements previstos, passem al següent.

- *Núvol: el digital de la cultura* [en línia]. Editor: Bernat Puigtobella. Barcelona: Núvol. [S'actualitza permanentment]. <<http://www.nuvol.com/>> [Consulta: 8 maig 2016].

Molts recursos en línia no presenten un autor únic o destacat, com per exemple, els mitjans de comunicació. En aquest cas, igual com fem amb qualsevol tipus de document, comencem pel títol.

- *Diputació de Barcelona* [en línia]. Barcelona: Diputació de Barcelona. <<http://www.diba.cat/>> [Consulta: 8 maig 2016].

Sovint, les pàgines web institucionals presenten molt pocs elements per a construir una referència. Però és imprescindible el títol (paraula o frase destacada que identifica la pàgina), seguida de la indicació «en línia», l'adreça electrònica i la data en què es realitza la referència.

1.1.3. L'elaboració de referències bibliogràfiques: dubtes freqüents

Tot seguit detallarem alguns consells pràctics importants a l'hora d'elaborar les referències bibliogràfiques. Puix que la quantitat de publicacions existents és tan gran, és pràcticament impossible preveure tota la casuística que es pot presentar. Tanmateix, hi ha uns criteris generals que cal seguir i uns casos concrets que es presenten més habitualment, que cal saber resoldre. Per a complementar aquesta informació, és aconsellable acudir a les pàgines web de les biblioteques universitàries on hi ha les instruccions per a l'elaboració de referències.

Les dades per a construir les referències s'han d'obtenir de les publicacions mateixes. No és correcte copiar una referència que trobem ja feta sense comprovar-ne les dades en el document original. Tanmateix, en cas de dubte, es pot consultar algun catàleg de biblioteca per a trobar una solució.

Cal ser molt rigorós en la transcripció dels noms dels autors, dels títols de les publicacions i de la resta d'elements. No es pot traduir ni modificar cap element: ni els noms dels autors, ni els títols, ni les mencions d'edició, ni els llocs de publicació.

Cal tenir cura de ser coherent i seguir uns mateixos criteris al llarg d'un mateix treball.

Pel que fa als autors, si en un document no consta qui l'ha creat, la referència començarà directament pel títol. Si hi ha més d'un autor, es separen amb punt i coma. Si hi ha més de tres autors, es posa només el primer, seguit de l'abreviatura «*et al.*» (que prové del llatí i vol dir «i els altres»). Si el cognom de l'autor comença amb una preposició o contracció («de», «del», etc.), començarem la referència per la paraula següent. Si en una obra col·lectiva hi ha una persona que figura a la portada com a coordinadora, directora, etc., es pot incloure com si en fos l'autora, seguida d'una abreviatura de la seva funció.

En la transcripció dels títols i subtítols, cal ser molt curós a no introduir cap canvi ni cometre cap error. Tanmateix, sí que podem modificar la puntuació que separa els elements i normalitzar l'ús de les majúscules i les minúscules, d'acord amb les normes gramaticals de la llengua del document.

En relació al lloc de publicació, si aquest element no consta al document, ho podem indicar amb una abreviatura entre claudàtors: «[S.l.]» (que ve del llatí «*sine loco*», sense lloc). Igualment procedirem amb el nom de l'editorial, en cas que no consti: podem posar «[s.n.]» (del llatí, «*sine nomine*», sense nom). En canvi, si el lloc de publicació o l'editorial no apareixen al document mateix, però els trobem en altres fonts d'informació, els podem incloure entre claudàtors.

Pel que fa a l'any de publicació, la col·locació després de l'editorial és la que es fa servir amb el sistema de citació continental. En canvi, si utilitzem l'anglosaxó, els anys de publicació van després de l'autor, entre parèntesis.

Les notes són un element previst en alguns esquemes de referències bibliogràfiques que ens permeten incloure informació útil per als lectors no prevista en la resta d'elements de la referència. Per exemple, en relació al contingut, a la disponibilitat en altres suports, etcètera.

L'ISBN (sigles d'«international standard book number») és un codi de 13 dígits (fins a 2007, 10 dígits) que identifica cadascun dels llibres que es publiquen. L'ISSN («international standard serial number») consta de vuit dígits i s'assigna a les publicacions periòdiques. El DOI («digital object identifier»), amb una quantitat no determinada de dígits, identifica qualsevol tipus de document digital. Aquests codis s'utilitzen per a evitar confusions entre títols iguals o molt semblants i per a estalviar temps a l'hora de fer cerques bibliogràfiques. Tot i que la norma ISO estableix que són obligatoris de posar a les referències, a la pràctica observem que moltes vegades no s'hi inclouen.

1.2. La confecció de bibliografies

Al final de qualsevol treball acadèmic hi ha d'haver la bibliografia, és a dir, la relació de les referències bibliogràfiques dels documents consultats o citats per l'autor del treball. Tots els documents que han servit a l'autor per a confeccionar el seu treball han de ser citats, siguin del tipus que siguin (impresos o en línia). La col·locació de la bibliografia en un treball que compti amb altres parts complementàries finals, pot anar després dels annexos i abans de l'índex analític de conceptes.

Com a norma general, cal presentar totes les referències (de qualsevol tipus de document) en una sola seqüència, ordenada alfabèticament. Tanmateix, en treballs del camp jurídic, se solen presentar separades de la resta les referències de les disposicions legals i les de jurisprudència. En treballs d'història, se solen citar a banda les fonts primàries d'arxiu consultades.

Des del punt de vista gràfic, cal que cada referència es distingeixi clarament. En aquest sentit, és recomanable l'ús de l'anomenat «paràgraf francès», en el qual la primera línia de cada referència destaca de les altres, que tenen un sagnat més gran. Vegeu l'exemple:

BARRERO RODRÍGUEZ, Concepción. «El derecho de acceso a la información: publicidad pasiva». A: GUICHOT REINA, Emilio (coord.). *Transparencia, acceso a la información pública y buen gobierno: estudio de la Ley 19/2013, de 9 de diciembre*. Madrid: Tecnos, 2014, p. 199-246. ISBN: 978-84-309-6166-5.

BLANES CLIMENT, Miguel Ángel. «La incidencia de la nueva ley de transparencia en materia ambiental». *Revista Aranzadi de derecho ambiental*, 2014, n. 28, p. 115-150.

CERRILLO I MARTÍNEZ, Agustí. *La transparencia administrativa: Unión Europea y Medio Ambiente*. Valencia: Tirant lo Blanch, 1998, 219 p. (Colección Administrativo; 5). ISBN: 84-8002-730-4.

MESTRE DELGADO, Juan Francisco. *El derecho de acceso a archivos y registros administrativos: análisis del artículo 105.b) de la Constitución*. 2ª ed. act. Madrid: Civitas, 1998, 247 p. ISBN: 84-470-1124-0.

VARGA PASTOR, Aitana de la. «Estudio de la publicidad activa de la información pública: especial referencia a la información ambiental y a la aplicación de la Ley 19/2013, de 9 de diciembre, de transparencia, acceso a la información pública y buen gobierno». *Revista catalana de dret ambiental*, 2015, vol. 6, núm. 1, p. 1-52.

Si en el treball hem seguit el sistema de citació «continental», les referències tindran l'estructura que hem vist a l'apartat 1.1.2 i en l'exemple d'aquí damunt mateix. Però en canvi, si hem triat com a sistema de citació l'«anglosaxó», col·locarem l'any de publicació després de l'autor.

Exemples:

Exemples de referències amb el sistema continental:

BARCELONA LLOP, Javier. «El uso de las armas de fuego por los miembros de las Fuerzas y Cuerpos de Seguridad: una aproximación jurídica». *Revista de administración pública*, 1987, n. 113, p. 77-136.

BUSTO LAGO, José Manuel. «La responsabilidad civil de las Administraciones Públicas». A: REGLERO CAMPOS, L. Fernando; BUSTO LAGO, José Manuel (coords.). *Tratado de responsabilidad civil*. 5ª ed. Cizur Menor: Thomson Reuters Aranzadi, 2014, p. 1938-2140. ISBN: 978-84-9059-194-9.

GARCÍA VICENTE, Fernando et al. *Responsabilidad civil, consecuencias accesorias y costas procesales: extinción de la responsabilidad criminal*. Barcelona: Bosch, 1998. 560 p. (Colección de comentarios al Código penal de 1995; 3). ISBN: 84-7676-497-9.

Exemples de referències amb el sistema anglosaxó

BARCELONA LLOP, Javier (1987). «El uso de las armas de fuego por los miembros de las Fuerzas y Cuerpos de Seguridad: una aproximación jurídica». *Revista de administración pública*, n. 113, p. 77-136.

BUSTO LAGO, José Manuel (2014). «La responsabilidad civil de las Administraciones Públicas». A: REGLERO CAMPOS, L. Fernando; BUSTO LAGO, José Manuel (coords.). *Tratado de responsabilidad civil*. Cizur Menor: Aranzadi, p. 1938-2140.

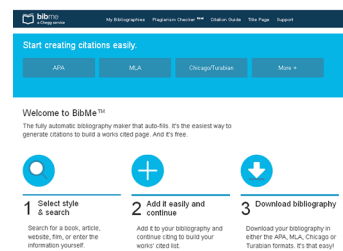
GARCÍA VICENTE, Fernando et al. (1998). *Responsabilidad civil, consecuencias accesorias y costas procesales: extinción de la responsabilidad criminal*. Barcelona: Bosch, 1998. 560 p. (Colección de comentarios al Código penal de 1995; 3). ISBN: 84-7676-497-9.

1.3. Recursos de gestió bibliogràfica

La tecnologia posa al nostre abast diferents aplicacions que ens poden ajudar amb la gestió de la bibliografia. D'una banda hi ha programes que generen referències bibliogràfiques a partir de les dades dels documents. Altres programes, més potents, copien automàticament referències bibliogràfiques de bases de dades o catàlegs. Una altra funció molt útil d'aquestes aplicacions és la possibilitat d'emmagatzemar les referències bibliogràfiques que anem generant al llarg de la nostra vida acadèmica, per a utilitzar-les quan ens convingui i, si s'escau, per a compartir-les amb altres persones.

1.3.1. Generadors de referències bibliogràfiques

Com a exemple d'aquest tipus de programes, presentem *Bibme*: <http://www.bibme.org/>. Es tracta d'un servei gratuït desenvolupat per la Carnegie Mellon University que genera automàticament referències bibliogràfiques. Es troba disponible únicament en anglès. Pot generar referències de tot tipus de documents: articles de revista, llibres, capítols, llocs web, vídeos i molts d'altres. El document a citar es pot cercar en línia o bé es poden introduir manualment les dades al programa. Com a format de sortida per a generar la referència hi ha previstos centenars d'estils, des dels més populars (MLA, APA...) fins a models propis de revistes concretes.

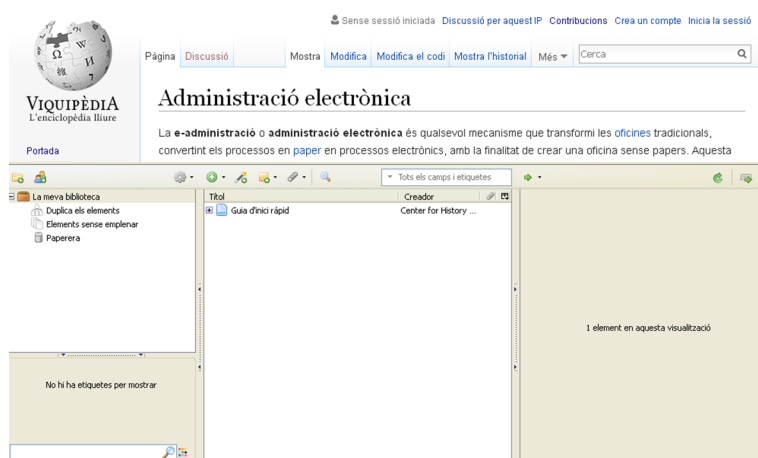
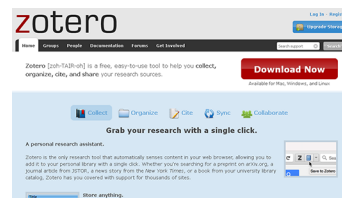
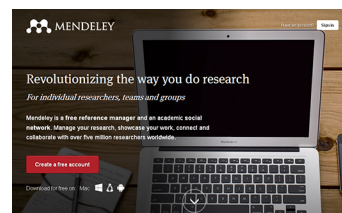
1.3.2. Programes de gestió de bibliografia

Els programes d'aquesta categoria disposen de moltes més funcions que els generadors de referències que hem vist en l'apartat anterior. Al mercat hi ha moltes opcions de programes d'aquest tipus, tant gratuïtes com de pagament. Aquí presentarem breument dos d'aquests programes.

Mendeley és una aplicació subscrita per totes les universitats de Catalunya, que s'ofereix sense cost a l'alumnat i professorat. Tot i que hi ha una versió gratuïta, la versió Premium de les universitats ofereix més prestacions. Per a entrar-hi, la cerquem a les pàgines de la nostra biblioteca universitària, en l'àmbit del suport a la recerca. Primer de tot haurem de crear un compte personal a partir de l'adreça de correu electrònic institucional. Ens instal·lem el programa als nostres dispositius i ja podem començar a emmagatzemar-hi no tan sols referències bibliogràfiques, sinó documents sencers (si estan disponibles en línia a text complet).

Aquests documents els podem visualitzar des de qualsevol dispositiu que fem servir, i els podem compartir amb qui vulguem. A més, el programa permet inserir citacions bibliogràfiques dels documents que tenim emmagatzemats al treball que estem escrivint, i elaborar la bibliografia del final de forma automàtica, amb una gran quantitat d'estils de sortida possibles (MLA, APA, etcètera). Té també prestacions de xarxa social: es poden crear grups per a compartir documents i seguir el que altres persones van fent.

Zotero és una aplicació gratuïta que porta a terme funcions similars a *Mendeley*, però amb menys prestacions. *Zotero* funciona com una extensió dels navegadors Firefox o Chrome. Per tant, per a poder-hi treballar, l'hem de descarregar des d'algun d'aquests navegadors: cerquem a Internet la pàgina del programa i ens l'instal·lem al nostre ordinador. Si ens hi registrem, podem treballar de manera sincronitzada des de qualsevol dispositiu on treballem. Igual que fa *Mendeley*, podem importar referències bibliogràfiques i documents sencers que es trobin disponibles en línia. Des de moltes bases de dades i catàlegs està previst que es puguin importar referències automàticament; però també podem incorporar-ne manualment. *Zotero* també permet incloure en treballs que estiguem redactant referències bibliogràfiques dels documents que hi tenim emmagatzemats i, al final del treball, generar automàticament la bibliografia amb totes les referències utilitzades. L'estil d'aquestes referències el podem triar entre una molt gran varietat de possibilitats.

És força recomanable la utilització d'algun programa com Mendeley o Zotero, ja que amb els anys acumulem moltes referències que probablement podem reutilitzar en més d'una ocasió. A més, aquests programes fan la funció de «biblioteca personal» de documents, disponibles des de qualsevol ordinador que fem servir. Les explicacions que n'hem donat són molt bàsiques. Sobre cada programa hi ha disponibles molts tutorials que ensenyen pas a pas com treure'n el màxim rendiment. Els trobareu a partir de les pàgines web de les vostres biblioteques universitàries.

2. La citació de fonts jurídiques

Marta Ymbert Cerón i Helena Fontboté Bonilla

La finalitat d'aquest apartat és proposar unes pautes per quan s'ha de citar legislació i jurisprudència en un treball, tant dins del text com en l'elaboració de la bibliografia de les fonts jurídiques consultades i que s'ha d'incloure al final del mateix. No pretén ser un recull exhaustiu de totes les casuístiques que es puguin donar, però els diferents casos que es puguin trobar, sí que es poden adaptar o resoldre a partir dels exemples exposats.

El document consta de dues parts, una primera de com citar la legislació estatal, autonòmica, local, comunitària i internacional i una segona de com citar la jurisprudència en els mateixos àmbits.

També conté tres annexos (l'annex I i III són bilingües català-castellà):

I. Sigles de codis i lleis bàsiques

II. Sigles de publicacions oficials

III. Sigles de jurisprudència que inclou les abreviatures dels diferents tipus de resolucions i dels principals tribunals

Les abreviatures i sigles utilitzades s'han extret del *Diccionari jurídic català* elaborat per la Societat Catalana d'Estudis Jurídics i també de l'apartat "Les abreviacions" que es troben dins de *Criteris UB*. En són una excepció les sigles dels diaris oficials de les diferents comunitats autònomes, que al no aparèixer, s'han extret de la pàgina web dels mateixos.

Per a les citacions de les lleis estatals i autonòmiques, les fonts utilitzades són els diferents diaris oficials: l'estatal (BOE) i els de les comunitats autònomes. Pel que fa al nom dels tractats, convenis, acords i protocols internacionals ratificats per Espanya, la font ha estat el BOE. Per a directives i reglaments comunitaris, la font és el DOUE.

Quant a la jurisprudència, s'ha establert un model amb totes aquelles dades que permetin localitzar i identificar una sentència en qualsevol dels repertoris més utilitzats.

2.1. Legislació

2.1.1. Com citar en una bibliografia

1) Normativa estatal i autonòmica

Elements i ordre recomanables per a citar una norma:

a) Estat o comunitat autònoma (en la llengua que s'està redactant el treball). Se separarà del següent apartat per un punt.

b) Títol de la norma (en la llengua original). El títol inclou el rang (Llei orgànica, llei, decret, ordre, ...), número oficial amb la data de promulgació de la norma, sense abreviar i el nom de la mateixa. Aquests tres blocs aniran separats per comes i se separaran del següent apartat per un punt.

c) Diari o butlletí oficial on es publica la norma (es pot posar de manera abreviada; vegeu annex II), seguit del número, data i pàgina inicial i final. Tota aquesta informació anirà entre parèntesis i separada per comes.

Si es vol enllaçar a l'edició electrònica, després del nom del diari o butlletí, número, data i pàgina inicial i final afegirem l'adreça electrònica i entre claudàtors la data en la qual s'ha realitzat la consulta (dia, mes i any).

És una excepció el cas dels **convenis col·lectius de treball** que se citaran pel títol. Aquest inclou el número del conveni, habitualment indicat en números romans i sempre que aparegui en el butlletí o diari oficial.

Element	Exemple
Estat o comunitat autònoma	Espanya.
Títol de la norma	Ley Orgánica 7/2015, de 21 de julio, por la que se modifica la Ley Orgánica 6/1985, de 1 de julio, del Poder Judicial.
Diari o butlletí oficial	(BOE, núm. 174, 22-7-2015, pàg. 61593-61660).
Enllaç a la versió electrònica	< http://www.boe.es/boe/dias/2015/07/22/pdfs/BOE-A-2015-8167.pdf >. [Consulta: 17-6-2016]

Convé recordar que el BOE a partir de l'any 2009 només es publica en versió electrònica i el DOGC a partir de 30 de juliol de 2007.

Exemples

Espanya. Ley Orgánica 7/2015, de 21 de julio, por la que se modifica la Ley Orgánica 6/1985, de 1 de julio, del Poder Judicial. (BOE, núm. 174, 22-7-2015, pàg. 61593-61660).

Espanya. Real Decreto 140/2015, de 6 de marzo, sobre demarcación notarial. (BOE, núm. 58, 9-3-2015, pàg. 20795-20813).

Catalunya. Llei 1/2014, del 27 de gener, de pressupostos de la Generalitat de Catalunya per el 2014. (DOGC, núm. 6551, 30-1-2014, pàg. 1-87). <<http://portaldogc.gencat.cat/utillsEADOP/PDF/6551/1335954.pdf>>. [Consulta: 17-6-2016]

XV Convenio colectivo interprovincial para el comercio de flores y plantas. (BOE, núm. 105, 2-5-2016, pàg. 29593-29662). <<https://www.boe.es/boe/dias/2016/05/02/pdfs/BOE-A-2016-4235.pdf>>. [Consulta: 5-5-2016]

2) Normativa local

Elements i ordre recomanables per a citar una norma:

a) Nom geogràfic del municipi, província, comarca o àrea metropolitana (en la llengua que s'està redactant el treball). És una excepció el cas de les **mancomunitats de municipis**, organismes que se citaran en ordre directe, per exemple "Mancomunitat de Municipis de Palamós, Calonge i Vall-llobrega", i **no** "Palamós, Calonge i Vall-llobrega. Mancomunitat de Municipis". Se separarà del següent apartat per un punt.

b) Administració local a la qual es refereix (ajuntament, diputació, consell comarcal, àrea metropolitana). Anirà entre parèntesis i se separarà del següent apartat per un punt.

c) Títol de la norma (en la llengua original). Se separarà del següent apartat per un punt.

d) Diari o butlletí oficial on es publica la norma (es pot posar de manera abreviada), seguit del número, data i pàgina inicial i final. Tota aquesta informació anirà entre parèntesis i separada per comes.

e) Si es vol enllaçar a l'edició electrònica, després del nom del diari o butlletí s'afegirà l'adreça electrònica i entre claudàtors la data en la qual s'ha realitzat la consulta (dia, mes i any).

Element	Exemple
Geogràfic	Tarragonès
Administració local	(Consell Comarcal).
Títol de la norma	Ordenança de transparència i l'administració electrònica.
Diari o butlletí oficial	(BOPT, núm. 117, 20-6-2016).
Enllaç a la versió electrònica	< https://www.diputaciodeltarragona.cat/ebop/ >. [Consulta: 22-6-2016]

Exemples

Castellolí (Ajuntament). Reglament del servei municipal d'abastament domiciliari d'aigua potable. (BOPB, 6-6-2016). <<https://bop.diba.cat/scripts/ftpisa.aspx?fnew?bop2016&06/022016009128.pdf&1>>. [Consulta: 20-6-2016]

Mancomunitat Intermunicipal del Penedès i Garraf. Ordenances fiscals per l'any 2016. (BOPB, 8-2-2016).

<<https://bop.diba.cat/scripts/ftpisa.aspx?fnew?bop2016&02/022016001528.pdf&1>>.
[Consulta: 20-6-2016]

Tarragonès (Consell Comarcal). Ordenança de transparència i l'administració del Consell Comarcal del Tarragonès. (BOPT, núm. 117, 20-6-2016).
<<https://www.diputaciodeltarragona.cat/ebop/index.php?op=dwn&tipus=i&data=20160620&any=2016&num=04821&v=i>>.
[Consulta: 20-6-2016]

3) Tractats, convenis, acords i protocols internacionals ratificats per Espanya

Elements i ordre recomanables per a citar un tractat, conveni, acord o protocol internacional:

a) **Nom del tractat**, conveni, acord o protocol internacional. Se separarà del següent apartat per una coma.

b) **Lloc i data d'adopció** del tractat, conveni, etc., separats per coma. Anirà separat del següent apartat per un punt.

c) **Butlletí Oficial de l'Estat** on surt publicat (es pot posar de manera abreujada, BOE), seguit del número, data i pàgina inicial i final. Tota aquesta informació anirà entre parèntesis i separada amb comes. Els tractats no ratificats per Espanya no es publiquen al BOE, per tant no caldrà posar aquest apartat.

d) Si es vol enllaçar a l'edició electrònica, després del nom del diari o butlletí s'afegirà l'adreça electrònica i entre claudàtors la data en la qual s'ha realitzat la consulta (dia, mes i any).

Element	Exemple
Nom del tractat	Convenio sobre el acceso a la información, la participación del público en la toma de decisiones y el acceso a la justicia en materia de medio ambiente.
Lloc i data	Aarhus, 25 de junio de 1998,
Boletín Oficial del Estado	(BOE, núm. 40, 16-2-2005, pàg. 5535-5547).
Enllaç a la versió electrònica	< https://www.boe.es/buscar/doc.php?id=BOE-A-2005-2528 >. [Consulta: 5-7-2016]

Exemples

Tratado Antártico, Washington, 1 de diciembre de 1959. (BOE, núm. 152, 26-6-1982, pàg. 17615-17617).

Tratado de la Unión Europea, Maastricht, 7 de febrero de 1992. (BOE, núm. 11, 13-1-1994, pàg. 858-926).

Convenio sobre el acceso a la información, la participación del público en la toma de decisiones y el acceso a la justicia en materia de medio ambiente, Aarhus, 25 de junio de 1998. (BOE, núm. 40, 16-2-2005, pàg. 5535-5547). <<https://www.boe.es/buscar/doc.php?id=BOE-A-2005-2528>>. [Consulta: 5-7-2016]

4) Directives i reglaments comunitaris

Elements i ordre recomanables per a citar directives i reglaments comunitaris:

a) Tipus de norma (directiva o reglament), número oficial de la norma i institució comunitària que l'adopta. Aquests tres blocs aniran tots seguits i sense signes de puntuació entre ells.

b) Data de promulgació, separada del bloc anterior i posterior per comes.

c) Títol de la norma, separat del següent apartat per un punt.

d) Diari oficial i sèrie (L = Legislació, o C = Comunicacions i Informacions) on apareix publicada la norma, seguida del número, data i pàgina inicial i final. Tota aquesta informació anirà entre parèntesis. Si es vol enllaçar a l'edició electrònica, després del nom del diari s'afegirà l'adreça electrònica i entre claudàtors la data en la qual s'ha realitzat la consulta (dia, mes i any).

La referència es redactarà en castellà ja que la font d'informació utilitzada és l'edició del diari oficial en aquesta llengua. Cal tenir en compte que les sigles de l'actual Unió Europea varien segons el nom oficial que ha tingut al llarg dels anys: Comunitat Econòmica Europea (CEE), Comunitats Europees (CE) i Unió Europea (UE). Per la mateixa raó varia el nom del diari oficial: Diario Oficial de las Comunidades Europeas (DOCE L o DOCE C) o Diario Oficial de la Unión Europea (DOUE L o DOUE C.)

Element	Exemple
Tipus de norma	Reglamento (UE) nº 2015/848 del Parlamento Europeo y del Consejo,
Data de promulgació	de 20 de mayo de 2015,
Títol de la norma	sobre procedimientos de insolvencia (texto refundido).
Diari oficial i sèrie	(DOUE L, núm. 141, 5-6-2015, pàg. 19-72).
Enllaç a la versió electrònica	< http://eur-lex.europa.eu/legal-content/ES/TXT/PDF/?uri=CELEX:32015R0848&from=ES >. [Consulta: 23-7-2016]

Exemples

Reglamento (UE) nº 2015/848 del Parlamento Europeo y del Consejo, de 20 de mayo de 2015, sobre procedimientos de insolvencia (texto refundido). (DOUE L, núm. 141, 5-6-2015, pàg. 19-72). <<http://eur-lex.europa.eu/legal-content/ES/TXT/PDF/?uri=CELEX:32015R0848&from=ES>>. [Consulta: 23-7-2016]

Directiva (UE)2016/798 del Parlamento Europeo y del Consejo, de 11 de mayo de 2016, sobre la seguridad ferroviaria (versión refundida). (DOUE L, núm. 138, 26-5-2016, pàg. 102-149).

Directiva 2014/89/UE del Parlamento Europeo y del Consejo, de 23 de julio de 2014, por la que se establece un marco para la ordenación del espacio marítimo. (DOUE L, núm. 257, 23-7-2014, pàg. 135-145). <<http://eur-lex.europa.eu/legal-content/ES/TXT/PDF/?uri=CELEX:32014L0089&rid=3>>. [Consulta: 21-6-2016]

2.1.2. Com citar dins d'un text

1) Normativa estatal i autonòmica

En els textos legals que se citen dins d'una obra és recomanable que la primera vegada que es mencionen es donin les dades completes (rang de la norma, número, data de promulgació i títol). També s'afegirà la forma abreviada que s'utilitzarà posteriorment i que anirà entre parèntesis i precedida d'expressions com "a partir d'ara", "d'ara endavant" o altres. Aquesta constarà del rang (de manera abreviada) i el número oficial de la norma. En el cas dels convenis col·lectius de treball només se citarà el número i el nom del conveni. La cita legislativa es podrà fer en la llengua que s'està redactant el treball.

Només s'abreviarà amb sigles, els considerats codis i lleis bàsiques (vegeu l'Annex I).

Element	Exemple
Rang	Llei orgànica
Número oficial	7/2015,
Data de promulgació	de 21 de juliol,
Nom de la norma	per la qual es modifica la Llei orgànica 6/1985, d'1 de juliol del poder judicial
Forma abreviada	(a partir d'ara LOPJ)

2) Normativa local

Pel que fa a la normativa local se citarà el nom de la norma i l'administració local que l'ha aprovat. La referència es podrà fer en la llengua que s'està redactant el treball.

Element	Exemple
Títol de la norma	Ordenança de transparència i l'administració electrònica
Administració local	del Consell Comarcal del Tarragonès

3) Tractats, convenis, acords i protocols internacionals

En el cas de tractats, convenis, acords i protocols internacionals se citarà el nom del tractat, conveni, etc., i l'any en el qual es va signar. La cita es podrà fer en la llengua que s'està redactant el treball

Només el Conveni europeu per a la protecció dels drets humans i les llibertats fonamentals (també conegut com a Convenció europea dels drets humans) i el Tractat de la Unió Europea s'abreviaran amb sigles (vegeu l'Annex I).

Element	Exemple
Nom	Tractat de la Unió Europea,
Any de signatura	1992
Abreviatura	(a partir d'ara TUE)

4) Directives i reglaments comunitaris

Quant a les directives i reglaments comunitaris se seguirà el mateix criteri que quan se cita la legislació estatal i autonòmica, és a dir, la primera vegada que es mencionen es donarà la referència completa (tipus de norma, número oficial, institució comunitària que l'adopta, data de promulgació i títol). També s'afegirà la forma abreviada que s'utilitzarà posteriorment i que anirà entre parèntesis i precedida d'expressions com "a partir d'ara", "d'ara endavant" o altres. Aquesta constarà del tipus de norma (directiva o reglament) i del número oficial.

La citació legislativa es podrà fer en la llengua que s'està redactant el treball.

Element	Exemple
Tipus de norma	Reglamento (UE)
Número oficial	nº 2015/848
Institució comunitària	del Parlamento Europeo y del Consejo,
Data de promulgació	de 20 de mayo de 2015,
Títol	sobre procedimientos de insolvencia (texto refundido).
Abreviatura	(a partir d'ara Reglamento (UE) 2015/848)

2.2. Jurisprudència

2.2.1. Com citar en una bibliografia

Tribunals espanyols

1) Tribunal Constitucional

Elements i ordre recomanable al citar jurisprudència:

a) **Tipus de resolució** (sentència o interlocutòria; en castellà és “auto”), tribunal, número i any de la sentència o interlocutòria separats per una barra. Es redactarà tota la informació sense abreviar cap dada.

b) **Data** de la sentència o interlocutòria separada de l'apartat anterior per una coma. La data es transcriurà també sencera sense abreviar.

El redactat de la cita serà en la llengua que s'escrigui el treball.

Element	Exemple
Tipus de resolució, tribunal, número/any	Sentència del Tribunal Constitucional 39/2016,
Data	de 3 de març de 2016

Exemples

Sentència del Tribunal Constitucional 39/2016, de 3 de març de 2016.

2) Tribunal Suprem, Audiència Nacional, Tribunals Superiors de Justícia i Audiències Provincials

Elements i ordre recomanables al citar jurisprudència:

a) **Tipus de resolució** (sentència o interlocutòria), tribunal, número i any de la sentència o interlocutòria separats per una barra sempre i quan aquesta informació aparegui al document. Es redactarà tota la informació sense abreviar cap dada. Quan es tracta dels Tribunals Superiors de Justícia i Audiències Provincials es posarà a més del tribunal, el nom de la comunitat autònoma en el primer cas i la província en el cas de les audiències.

b) **Jurisdicció** i secció del tribunal separades per una coma i entre parèntesis.

c) **Data** de la resolució, separada de l'apartat anterior per una coma. La data es transcriurà sencera sense abreviar.

d) **Número i any del recurs** separats per una barra i entre parèntesis. Es donarà aquesta informació sempre que consti en el document.

El redactat de la referència serà en la llengua que s'escrigui el treball.

Element	Exemple
Tipus de resolució, tribunal, número/any	Sentència del Tribunal Suprem 2616/2016
Jurisdicció, secció del tribunal	(Sala Penal, secció 1a),
Data	de 13 de juny de 2016

Element	Exemple
Número de recurs	(recurs 1765/2015).

Exemples

Sentència del Tribunal Suprem 2616/2016 (Sala Penal, secció 1a) de 3 de març de 2016 (recurs 1765/2015).

Sentència del Tribunal Suprem 2637/2016 (Sala Civil, secció 1a) de 8 de juny de 2016 (recurs 2749/2013). <<http://www.poderjudicial.es/search/doAction?action=contentpdf&databasematch=TS&reference=7712788&links=&optimize=20160617&publicinterface=true>>. [Consulta: 22-6-2016]

Sentència del Tribunal Superior de Justícia d'Astúries 1344/2016 (Sala Social, secció 1a) de 10 de maig de 2016 (recurs 698/2016).

3) Jutjats de Primera Instància i Instrucció, Jutjats Mercantils i Jutjats de Violència sobre la Dona

Elements i ordre recomanables al citar jurisprudència:

a) **Tipus de resolució** (sentència o interlocutòria), tribunal, població, número i any de la sentència o interlocutòria separats per una barra sempre i quan aquesta informació aparegui al document. Es redactarà tota la informació sense abreviar cap dada.

b) **Secció del tribunal** entre parèntesis.

c) **Data** de la resolució separada de l'apartat anterior per una coma. La data es transcriurà sencera sense abreviar.

El redactat de la referència serà en la llengua que s'escrigui el treball.

Element	Exemple
Tipus de resolució, tribunal, número/any	Sentència del Jutjat de Violència sobre la Dona del Vendrell 4/2016
Secció del tribunal	(Secció 1a),
Data	de 19 de gener de 2016.

Exemples

Sentència del Jutjat de Primera Instància de Madrid 164/2016 (Secció 33a), del 31 de maig de 2016.

Interlocutòria del Jutjat Mercantil de Madrid (Secció 6a), de 23 de maig de 2016.

Tribunals Supranacionals

1) Tribunal de Justícia de la Unió Europea i Tribunal General

Elements i ordre recomanables al citar jurisprudència:

a) Resolució (sentència en aquest cas), tribunal i sala, aquesta entre parèntesis. Es posarà tota aquesta informació sense abreviar cap dada excepte el número de la sala.

b) Data de la resolució separada de l'apartat anterior i posterior per una coma. Es transcriurà sencera sense abreviar.

c) Número de referència de l'assumpte seguit del nom del cas. Aquestes dues informacions aniran separades per una coma.

Cal tenir en compte que fins el 14 de novembre de 1989 només existeix el Tribunal de Justícia de les Comunitats Europees i a partir d'aquesta data es crea un altre tribunal, el Tribunal de Primera Instància de les Comunitats Europees. Amb data 1 de desembre de 2009 passen a anomenar-se Tribunal de Justícia de la Unió Europea i Tribunal General respectivament. A partir de l'any 2004 existeix també el Tribunal de la Funció Pública de la Unió Europea.

El redactat de la cita serà en la llengua que s'escriu el treball.

Element	Exemple
Sentència, tribunal, sala	Sentència del Tribunal de Justícia de les Comunitats Europees (Sala 3a),
Data	de 25 de febrer de 1987,
Número d'assumpte, nom del cas	assumpte 168/86, Procurador General contra Yvette Rousseau.

Exemples

Sentència del Tribunal de Justícia de les Comunitats Europees (Sala 3a), de 25 de febrer de 1987, assumpte 168/86, Procurador General contra Yvette Rousseau.

Sentència del Tribunal de Justícia de la Unió Europea (Sala 1a), de 22 de desembre de 2010, assumpte C-497/10, Barbara Mercredi contra Richard Chaffe.

2) Tribunal Europeu de Drets Humans

Elements i ordre recomanables al citar jurisprudència (el text oficial de les sentències és en francès i anglès):

a) Resolució (sentència en aquest cas) i tribunal. Es posarà tota aquesta informació sense abreviar.

b) Nom de l'assumpte, separat del tribunal per una coma i seguit de la data.

c) Data de la sentència, també separada per una coma i sense abreviar.

Element	Exemple
Sentència, tribunal	Sentència del Tribunal Europeu de Drets Humans,

Element	Exemple
Nom de l'assumpte	assumpte Valenzuela Contreras contra Espanya,
Data	de 30 de juliol de 1998.

Exemples

Sentència del Tribunal Europeu de Drets Humans, assumpte Valenzuela Contreras contra Espanya, de 30 de juliol de 1998.

Sentència del Tribunal Europeu de Drets Humans, assumpte Haguenuer contra França, de 22 d'abril de 2010.

2.2.2. Com citar dins d'un text

Per a citar jurisprudència dins d'un text es donarà la informació abreviada, ja que al final del treball es posarà la relació completa de sentències consultades.

Tribunals espanyols

Els termes abreviats (vegeu annex III) seran el tipus de resolució i el tribunal i en el cas dels Tribunals Superiors de Justícia, Audiències Provincials i altres tribunals que es trobin a diferents seus judicials s'afegirà el nom d'aquesta. També es donarà el número de sentència i, separada per una coma, la data sense abreviar. Quan la sentència o interlocutòria no portin número no es posarà coma per a separar el tribunal de la data.

Exemples

Forma completa	Forma abreviada
Sentència del Tribunal Constitucional 39/2016, de 3 de març de 2016.	STC 39/2016, de 3 de març de 2016.
Sentència del Tribunal Suprem 2616/2016 (Sala Penal, secció 1a), de 13 de juny de 2016 (recurs 1765/2015).	STS 2616/2016, de 13 de juny de 2016.
Interlocutòria del Tribunal Suprem 1976/2007 (Sala Penal, secció 1a), de 15 de novembre de 2007 (recurs 10647/2007).	ITS 1976/2007, de 15 de novembre de 2007.
Interlocutòria del Tribunal Superior de Justícia de Navarra 48/2003 (Sala Civil i Penal, secció única), de 21 d'octubre de 2003 (recurs 36/2003).	ITSJ Navarra 48/2003, de 21 d'octubre de 2003.
Sentència del Jutjat de Violència sobre la Dona del Vendrell 4/2016 (Secció 1a), de 19 de gener de 2016.	SJVD El Vendrell 4/2016, de 19 de gener de 2016.

Tribunals supranacionals

1) Tribunal de Justícia i Tribunal General de la Unió Europea

Els termes abreviats (vegeu annex III) seran el tipus de resolució i el tribunal. També s'afegirà la data sencera, sense abreviar i el número d'assumpte separat per una coma.

Exemples

Forma completa	Forma abreviada
Sentència del Tribunal de Justícia de les Comunitats Europees (Sala 3a), de 25 de febrer de 1987, assumpte 168/86, Procurador General contra Yvette Rousseau.	STJCE de 25 de febrer de 1987, ass. 168/86
Sentència del Tribunal de Justícia de la Unió Europea (Sala 1a), de 22 de desembre de 2010, assumpte C-497/10, Barbara Mercredi contra Richard Chaffe.	STJUE de 22 de desembre de 2010, ass. C-497/10

2) Tribunal Europeu de Drets Humans

Els termes abreviats (vegeu annex III) seran el tipus de resolució i el tribunal. També s'afegirà el nom de l'assumpte seguit de la data sencera separada per una coma.

Exemples

Forma completa	Forma abreviada
Sentència del Tribunal Europeu de Drets Humans, assumpte Valenzuela Contreras contra Espanya, de 30 de juliol de 1998.	STEDH, ass. Valenzuela Contreras contra Espanya, de 30 de juliol de 1998.
Sentència del Tribunal Europeu de Drets Humans, assumpte Medvedyev i altres contra França, de 10 de juliol de 2008.	STEDH, ass. Medvedyev i altres contra França, de 10 de juliol de 2008.

2.3. Annex I. Sigles de codis i lleis bàsiques

	Català	Castellà
CC	Codi civil	<i>Código civil</i>
CCCat	Codi civil de Catalunya	<i>Código civil de Cataluña</i>
CCom	Codi de comerç	<i>Código de comercio</i>
CDC	Codi de dret canònic	<i>Código de derecho canónico</i>
CE	Constitució espanyola	<i>Constitución española</i>
CEDH	Conveni europeu per a la protecció dels drets humans i les llibertats fonamentals (Conveni europeu de drets humans)	<i>Convenio europeo para la protección de los derechos humanos y de las libertades fundamentales (Convenio europeo de derechos humanos)</i>
CF	Codi de família (Catalunya)	<i>Código de familia (Cataluña)</i>
CS	Codi de successions (Catalunya)	<i>Código de sucesiones (Cataluña)</i>
CP	Codi penal	<i>Código penal</i>

	Català	Castellà
DLeg	Decret legislatiu	<i>Decreto legislativo</i>
EAC	Estatut d'autonomia de Catalunya	<i>Estatuto de autonomía de Cataluña</i>
ET	Estatut dels treballadors	<i>Estatuto de los trabajadores</i>
L	Llei	<i>Ley</i>
LEC	Llei d'enjudiciament civil	<i>Ley de enjuiciamiento civil</i>
LECr	Llei d'enjudiciament criminal	<i>Ley de enjuiciamiento criminal</i>
LGT	Llei general tributària	<i>Ley general tributaria</i>
LO	Llei orgànica	<i>Ley orgánica</i>
LOPJ	Llei orgànica del poder judicial	<i>Ley orgánica del poder judicial</i>
LRJPAC	Llei de règim jurídic de les administracions públiques i del procediment administratiu comú	<i>Ley de régimen jurídico de las administraciones públicas y del procedimiento administrativo común</i>
OM	Ordre ministerial	<i>Orden ministerial</i>
RD	Reial decret	<i>Real decreto</i>
RDL	Reial decret llei	<i>Real decreto ley</i>
RDLeg	Reial decret legislatiu	<i>Real decreto legislativo</i>
TUE	Tractat de la Unió Europea	<i>Tratado de la Unión Europea</i>

2.4. Annex II. Sigles de publicacions oficials

BOA	Boletín Oficial de Aragón
BOCA	Boletín Oficial de Canarias
BOCCE	Boletín Oficial de la Ciudad de Ceuta
BOCL	Boletín Oficial de Castilla y León
BOCM	Boletín Oficial de la Comunidad de Madrid
BOCT	Boletín Oficial de Cantabria
BOE	Boletín Oficial del Estado
BOIB	Butlletí Oficial de les Illes Balears
BOJA	Boletín Oficial de la Junta de Andalucía
BOME	Boletín Oficial de la Ciudad Autónoma de Melilla
BON	Boletín Oficial de Navarra
BOPA	Boletín Oficial del Principado de Asturias
BOPB	Butlletí Oficial de la Província de Barcelona
BOPG	Butlletí Oficial de la Província de Girona

BOPL	Butlletí Oficial de la Província de Lleida
BOPT	Butlletí Oficial de la Província de Tarragona
BOPV	Boletín Oficial del País Vasco
BOR	Boletín Oficial de La Rioja
BORM	Boletín Oficial de la Región de Murcia
BORME	Boletín Oficial del Registro Mercantil
DOCE	Diario Oficial de las Comunidades Europeas
DOCM	Diario Oficial de Castilla-La Mancha
DOE	Diario Oficial de Extremadura
DOG	Diario Oficial de Galicia
DOGC	Diari Oficial de la Generalitat de Catalunya
DOGV	Diari Oficial de la Generalitat Valenciana
DOUE	Diario Oficial de la Unión Europea

2.5. Annex III. Sigles de jurisprudència

2.5.1. Català

AN	Audiència Nacional
AP	Audiència Provincial
DGRN	Direcció General dels Registres i del Notariat
I	Interlocutòria
IAN	Interlocutòria de l'Audiència Nacional
IAP	Interlocutòria de l'Audiència Provincial
IJMer	Interlocutòria del Jutjat Mercantil
IJPI	Interlocutòria del Jutjat de Primera Instància
IJP II	Interlocutòria del Jutjat de Primera Instància i Instrucció
ITC	Interlocutòria del Tribunal Constitucional
ITS	Interlocutòria del Tribunal Suprem
ITSJ	Interlocutòria del Tribunal Superior de Justícia
JM	Jutjat de Menors
JMer	Jutjat Mercantil
JPI	Jutjat de Primera Instància
JPII	Jutjat de Primera Instància i Instrucció

JVD	Jutjat de Violència sobre la Dona
R	Resolució
S	Sentència
SAN	Sentència de l'Audiència Nacional
SAP	Sentència de l'Audiència Provincial
SJMer	Sentència del Jutjat Mercantil
SJPI	Sentència del Jutjat de Primera Instància
SJPII	Sentència del Jutjat de Primera Instància i Instrucció
STC	Sentència del Tribunal Constitucional
STEDH	Sentència del Tribunal Europeu de Drets Humans
STG	Sentència del Tribunal General
STJCE	Sentència del Tribunal de Justícia de les Comunitats Europees
STPICE	Sentència del Tribunal de Primera Instància de les Comunitats Europees
STPIUE	Sentència del Tribunal de Primera Instància de la Unió Europea
STS	Sentència del Tribunal Suprem
STSJ	Sentència del Tribunal Superior de Justícia
TC	Tribunal Constitucional
TDC	Tribunal de Defensa de la Competència
TEDH	Tribunal Europeu de Drets Humans
TFPUE	Tribunal de la Funció Pública de la Unió Europea
TG	Tribunal General
TJCE	Tribunal de Justícia de les Comunitats Europees
TJUE	Tribunal de Justícia de la Unió Europea
TPICE	Tribunal de Primera Instància de les Comunitats Europees
TPIUE	Tribunal de Primera Instància de la Unió Europea
TS	Tribunal Suprem
TSJ	Tribunal Superior de Justícia

2.5.2. Castellà

A	Auto
AAN	Auto de la Audiencia Nacional
AAP	Auto de la Audiencia Provincial
AJMer	Auto del Juzgado Mercantil

AJPI	Auto del Juzgado de Primera Instancia
AJPII	Auto del Juzgado de Primera Instancia e Instrucción
AN	Audiencia Nacional
AP	Audiencia Provincial
ATC	Auto del Tribunal Constitucional
ATS	Auto del Tribunal Supremo
ATSJ	Auto del Tribunal Superior de Justicia
DGRN	Dirección General de los Registros y del Notariado
JM	Juzgado de Menores
JMer	Juzgado Mercantil
JPI	Juzgado de Primera Instancia
JPII	Juzgado de Primera Instancia e Instrucción
JVM	Juzgado de Violencia sobre la Mujer
R	Resolución
S	Sentencia
SAN	Sentencia de la Audiencia Nacional
SAP	Sentencia de la Audiencia Provincial
SJMer	Sentencia del Juzgado Mercantil
SJPI	Sentencia del Juzgado de Primera Instancia
SJPII	Sentencia del Juzgado de Primera Instancia e Instrucción
STC	Sentencia del Tribunal Constitucional
STEDH	Sentencia del Tribunal Europeo de Derechos Humanos
STJCE	Sentencia del Tribunal de Justicia de las Comunidades Europeas
STPICE	Sentencia del Tribunal de Primera Instancia de las Comunidades Europeas
STPIUE	Sentencia del Tribunal de Primera Instancia de la Unión Europea
STS	Sentencia del Tribunal Supremo
STSJ	Sentencia del Tribunal Superior de Justicia
TC	Tribunal Constitucional
TDC	Tribunal de Defensa de la Competencia
TEDH	Tribunal Europeo de Derechos Humanos
TJCE	Tribunal de Justicia de las Comunidades Europeas
TPICE	Tribunal de Primera Instancia de las Comunidades Europeas
TPIUE	Tribunal de Primera Instancia de la Unión Europea

TS	Tribunal Supremo
TSJ	Tribunal Superior de Justicia
TUE	Tribunal de la Unión Europea

